

A javaslat harmadik fejezete a pengővalutának a fennálló és ezután kötendő jogviszonyok keretében való alkalmazásáról rendelkezik. Ezen fejezet számíthat legtöbb érdeklődésre a jogászközönség körében. Az e fejezetben tartalmazott legfontosabb rendelkezések a következők:

1. Ha valamely 1927. január 1-je után keletkezett jogviszonyban pénzösszeg határoztatik meg a valuta közelebbi megjelölése nélkül, akkor ez pengő összegnek számít.

2. Minden koronában kifejezett fizetési kötelezettség 1927. január 1-től kezdődőleg pengővalutában teljesíthető.

3. Oly pénztartozás, amely 1923. február 10-ike után kontraháltott és effektíve belföldi aranyérmében fizetendő, az adós választása szerint a pengővaluta aranyérméivel is kiegyenlíthető.

4. Azon pénztartozások tekintetében, amelyek 1923. február 10-ike előtt keletkeztek, — kereskedelmi ügyleten, váltón, avagy egyéb magánjogi címen alapulnak, effektív aranyban, avagy külföldi arany értékekben, vagy belföldi aranyérmékkel fizetendők, — a fennálló jogszabályok maradnak továbbra is hatályban.

Földbirtokjövedelem és földérték. A jövedelem és vagyonadóra vonatkozó hivatalos összeállítás és a kapcsolatos végrehajtási utasítás a földbirtokból eredő jövedelemnek és a földbirtok vagyonértékének megadóztatása tekintetében nagyban és egészben csak általános rendelkezéseket tartalmaz. A részletes intézkedéseket a pénzügyminiszter ur a 87845/925. számú és a 44300/925. sz. rendeletekkel tette meg. Ezen rendeletek azután a legrészletesebben szabályozzák a vonatkozó kérdéseket. Ma, amikor megindul országsszerte az adófelszólamlási bizottság tárgyalási ciklusa, vagyis az adózók kontradiktórius harca a kincstárral, alkalmasnak látjuk az időt arra, hogy a fentidézett rendeleteknek intézkedéseit röviden ismertessük.

A földbirtokok jövedelmének kivetéséhez már a mult esztendőben is egy sematikus táblázatot bocsátott közre a pénzügyminiszterium. Az érdekeltségek köréből az a kívánság merült fel az idén is, hogy újból ily táblázat adassék ki. A pénzügyminiszterium e kívánságnak megfelelt és a 87845/925. sz. rendelet lényegileg nem egyéb, mint egy a földbirtokból eredő jövedelmek becslésére vonatkozó sematikus táblázat és ennek magyarázata.

A jövedelmeket a pénzügyminiszter a táblázatból kitűnőleg általában magasabbra taksálta, mint a tavalyiakat. A rendelet erre vonatkozólag tartalmaz némi indokolást; a valódi célt azonban valószínűleg a földbirtokból eredő adójövedelmeknek legalább valamelyes emelése képezte. Megemlítendő, hogy a kisebb birtokok jövedelmét a miniszterium többre becsüli aránylagosan, mint a nagyobb birtokok jövedelmét, még pedig azért, mert a kisebb birtokoknál a tulajdonos megtakarítja az idegen munkaerő alkalmazásának költségeit. Egyébként ezen aránylagosan magasabb becslés többszörösen ellensúlyoztatik az adó progresszivitásával.

A sematikus táblázat a földbirtokok kataszteri jövedelmét tekinti kiinduló pontnak és kimutatja azt, hogy birtoknagyság szerint változóan

mily összegű jövedelmet kell számításba venni. A rendelet meghatározza azon eseteket is, amikor az adókető földadója elemi kár címén az 1924.

Amennyiben valamely adózó földadója elemi kár címén az 1924. évben egészben, vagy részben leiratott, úgy az elemi kárral sujtott földterület után a táblázat szerint megállapított jövedelmet annyival kell csökkenteni, ahányad része a földadónak az elemi kár címén leiratott. Ezen kedvezmény joga illeti azon adózó is, aki az 1924. évben tényleg szenvedett kárt, de földadója alaki okok miatt nem iratott le, illetve nem mérsékelte a kár és annak mérve azonban kétségtelenül megállapítható.

A földbirtokban rejlő vagyonérték megbecslésénél a 44300/925. sz. rendelet 22. §-a értelmében ugyancsak a kataszteri jövedelem a kiinduló pont és a különböző kataszteri osztályok szerint más és más a földbirtok becsértéke.

Ugy a jövedelem, mint a vagyonérték változik a földbirtok művelési ága szerint. Normál művelési ágnak a szántó, rét és nádas számít. Ennél alacsonyabbrendű művelési ág a legelő, amelynek értéke és terjedelme a rendelet értelmében a szántó értékének és jövedelmének 35—50 százalékára teendő. Magasabbrendű művelési ág a szőlő és egészen külön megítélés alá esik az erdőművelés.

A 87850/925. és 44300/925. sz. rendeletek kétségtelenül némi rendszert visznek bele a földbirtokjövedelmek és földbirtokértékek eleddig teljesen anarchisztikus és egység nélküli megadóztatásába. Mindazonáltal a rendszer megalapozásának a pénzügyminiszterium által választott módját nem tartjuk megfelelőnek. A jövedelem- és vagyonadó a teoria és praxis értelmében egyaránt személyes jellegű adók. Azokat sematizálni, mint ahogyan azelőtt sematizálták a hozadéki és tárgyi adókat, véleményünk szerint nem lehet. A jövedelem- és vagyonadó törvényeknek ki kell tartaniok azon alapelv mellett, hogy a jövedelem- és vagyonadó kirovása az egyéni vállomásokon alapul és nem egy falanster-rendszeren épül fel. A jövedelem- és vagyonadó-rendszer tökéletesítésének utja az egyéni vállomások erősebb ellenőrzése és az azokban előadottak valóóságának súlyosabb szankciók alá való helyezése, de nem a kivetéseknek az egyéni vállomások teljes sutbadobálásával való sematizálása.

Ezen elvi okoktól eltekintve is, helytelenek a most ismertett rendeleteknek intézkedései azért, mert a földadókataszter rendszere Magyarországon immár kiszámíthatatlan életkoru és ennek folytán a művelési ágak mai megoszlásának absolute nem felel meg, de nem felel meg a földbirtok minőségi klasszisokként való megoszlásának sem. Egy oly sematikus rendszer tehát, amelynek bázisát a helytelen kataszteri jövedelmek adják, nem lehet kielégítő.

Gyakorlatilag rossz ezen séma továbbá azért is, mert az adóztatásban egy mélységes különbség fog kialakulni aszerint, hogy az adóztatás a földbirtok fekvésének helyén, avagy másutt történik. Ott, ahol az adóztatás a földbirtok fekvésének helyén történik, sokkal könnyebben fognak a felszólamlási bizottságok a sematikus rendszertől eltérni. Ott azonban, ahol az adóztatás nem a földbirtok fekvésének helyén történik,

a felszólamlási bizottságok nem lévén az adatokkal közvetlenül ismerősök, ragaszkodni lesznek kénytelenek az eléjük terjesztett szematizmushoz. Ennek folyománya pedig az lesz, hogy az adóztatás súlyosabbnak fog mutatkozni az utóbbi helyeken. Jelenti ez a gyakorlatban azt, hogy a kisebb-nagyobb földbirtokkal bíró városi lakosok sokkal nagyobb adót fognak birtokaik után fizetni, mint a falun élő és ott állandó lakással bíró földtulajdonosok.

Kritikai észrevételeinket befejezzük azon megjegyzéssel, hogy maguk a táblázatok nagy gondnal és körültekintéssel dolgoztattak ki és így legálább ebben a részben nyújtanak némi megnyugtatót.

Adóalanyok és adótárgyak összeírása. Folyó évi október hó 14-én tétetett közzé a pénzügyminiszternek az adóalanyok és adótárgyak összeírására vonatkozó rendelete. A rendelet intézkedéseiből kitűnik, hogy a pénzügyi kormányzatnak intenciója oda irányul, hogy az adóösszeírás, mind lényegesebb alkotóelemévé váljék a kivetési eljárásnak. Az adóösszeírás során a lakóhelyen összeírási ívet kell kitöltenie minden családfőnek, minden önálló keresettel bíró családtagnak, minden albérlőnek és végül minden jogi személynek. Az állandó lakás helyén kívül összeírási ívet kell kitölteni a vagyontárgy, vagy jövedelmi forrás fekvési helyén is. A két összeírási ív egymástól már külalakban és színben is különbözik.

A részletes intézkedések az adóösszeírásnak precizitását szolgálják. Jellemzősül szolgál, hogy a földbirtokoknál nem elég azoknak területét megjelölni, hanem kitüntetendő a művelési ág szerint való megoszlás is. Ezen adat az ingatlanok a vagyonaó szemponájából való értékelésénél és a jövedelemadó szemponájából való jövedelembecslésnél bir fontossággal. A házaknál kitüntetendő, hogy milyen anyagból épültek, milyen anyagból való a tetőzetük és hány kéményük van, stb.

Az adóösszeírásnak november hó végéig teljesen be kell fejeződnie és a vonatkozó adatoknak az adóhatóságok rendelkezésére kell állaniok.

Joggyakorlat.

A forgalmiadónak a kimenő számlák alapján való lerovása esetén a későbbi valuta- és valorizációs különbözetek után forgalmiadó nem jár. Az adóügyi utmutató és ellenőrző hivatal felvilágosító jelentése szerint a panaszos részvénytársaság az időközben bekövetkezett adótörésekre való tekintettel panaszát csupán az árfolyam- és valorizációs különbözetek, Eger város elektromos művei által fizetett valorizációs kártérítés után kivetett tételekre kívánja korlátozni, egyébként a panaszt tárgytalannak kéri tekinteni.

A nem vitás tényállás szerint a panaszos részvénytársaság a szóbanforgó esetekben a forgalmiadót nem a fizetések után a befizetések időpontjában rötta le, hanem a 11600/924. sz. pénzügyminiszteri rendelet értelmében megengedhető mód szerint már előzőleg, a kiment számlák alapján, a vevők megterhelésével egyidejűleg. Így történt az adó-